

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนจิตรลดา

สุลัดดา ภูมิณี¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนจิตรลดา 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนจิตรลดา โดยจำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงานของครู

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนจิตรลดา จำนวน 150 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Cohen (2011, p.147) จำนวน 108 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

- 1) ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนจิตรลดา มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับ มาก และรายด้านอยู่ในระดับ มาก
- 2) ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนจิตรลดา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
- 3) ครูที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนจิตรลดา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

บทนำ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทาง เพื่อดำเนินชีวิตให้แก่พสกนิกรไทย เศรษฐกิจพอเพียงได้พระราชทานพระราชดำรินานกว่า 30 ปี โดยเฉพาะเมื่อครั้งเกิดวิกฤติการทางเศรษฐกิจ เมื่อปี 2540 ทรงเน้นย้ำ

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

แนวทางแห่งความพอเพียง เพื่อให้พสกนิกรสามารถที่จะแก้ไขปัญหา และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว หลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นทางสายกลาง กล่าวคือ เป็นเศรษฐกิจแบบพอประมาณ ไม่ใช่อวดอยากขาดแคลน ใช้จ่ายอย่างมีเหตุมีผล มีน้อย ใช้น้อยไม่ฟุ้งเฟ้อ มีมากต้องรู้จักเก็บออมเอาไว้ใช้ในยามจำเป็น และต้องรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูล และแบ่งปันกัน ส่วนในระดับ ของการพัฒนาประเทศ ควรพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนและมีคุณธรรม ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาที่มั่นคง และยั่งยืน หากทำได้เช่นนี้ ก็จะสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับตนเองและประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2559 หน้า 7)

แต่ในปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม มาเป็นสังคมที่เจริญทางวัตถุสูง ในทางตรงกันข้าม มีการพัฒนาทางจิตใจน้อยลง คนให้ความสำคัญและเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสตะวันตก จนทำให้เกิดภาวะหนี้สิน แม้จะมีรายได้มากขึ้นแต่ทำให้ต้องทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิดเข้ามาทำงานในเมืองแทนการใช้ชีวิต อยู่อย่างพอเพียง มีพฤติกรรมการบริโภคตลอดเวลาส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ด้วยเหตุนี้ครูจึงมีความสำคัญอย่างมากเนื่องจาก ครูเป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการยกระดับคุณภาพการศึกษา พบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับโรงเรียนคือคุณภาพ ของครูผู้สอน โรงเรียนมีคุณภาพระดับโลกมีปัจจัยสำคัญ 3 ประการคือ การคัดคนที่เหมาะสมเพื่อเป็นครู การพัฒนาให้ครูเป็นผู้สอนที่มีประสิทธิภาพ และการประกันระบบการจัดการเรียนการสอนที่ดีสำหรับนักเรียน ทุกคนมีจรรยาบรรณ และมุ่งประโยชน์ที่เกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ภาพลักษณ์ของครูที่ปรากฏคือ มีความรู้ น่าเชื่อถือ มีความคิด มีเหตุผล และมีเมตตา กรุณา อันทำให้การปฏิบัติงานของวิชาชีพครู มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ความเก่ง ความชำนาญ ส่งเสริมคุณลักษณะของครู ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการให้ความรู้ และสั่งสอนอบรมให้ผู้เรียนเป็นคนดี (จันทรัชติ มาพุทธ. 2559 หน้า 5 - 6) ดังนั้น ครูจึงต้องให้ความรู้กับผู้เรียน ทั้งในด้านวิชาการและทักษะการใช้ชีวิตผ่านทางการสอนด้วยวิธีต่าง ๆ และที่สำคัญคือ การดำเนินชีวิตตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้นักเรียนได้เห็น ให้ปฏิบัติตามกระบวนการสอนของครูคือ “สอนให้ทำ และนำไปสู่”

ปัญหาเศรษฐกิจพอเพียงยังขาดความไม่เข้าใจและไม่ยอมที่จะเข้าถึงเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง อย่างแท้จริง จึงส่งผลให้เกิดการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาสังคมไทย ที่ตามมาอย่างรุนแรง อันดับ 1 ได้แก่ ปัญหาการหลอกลวง การล่อลวงละเมิดทางเพศ และการค้ามนุษย์ อันดับ 2 ได้แก่ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ในแวดวงราชการ และการเรียกรับสินบน อันดับ 3 ได้แก่ ปัญหา ความรุนแรงโหดร้ายในครอบครัว และการทำร้ายกันในครอบครัว จากการพิจารณาปัญหาของสังคมไทยข้างต้น เกิดจากการขาดหลักในการดำเนินชีวิต หากคนในสังคมสามารถประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ในการดำเนินชีวิตและแก้ปัญหาได้ ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้เป็นอย่างดี แต่ระบบการศึกษาในปัจจุบัน ยังไม่สามารถทำให้คนส่วนใหญ่เข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างแท้จริง อาจเกิดจากความหลากหลายของกลุ่มช่วงอายุในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเด็ก นักเรียน นักศึกษา วัยทำงาน รวมถึงคนชรา ซึ่งมีความหลากหลาย ดังนั้น ในการแก้ปัญหาให้ประชาชนรับทราบและเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยทั่วถึงกัน จึงจำเป็นต้องใช้การศึกษาในหลายระดับ ทุกภาคส่วนเป็นองค์รวม (มดิชนออนไลน์. 2560)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูโรงเรียนจิตรลดา อันนำไปสู่การพัฒนา และมุ่งประโยชน์เพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่นักเรียนในโรงเรียนจิตรลดา อีกทั้งเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมพัฒนาทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนกระบวนการคิด และการแก้ปัญหาเป็นในการดำเนินชีวิตของคณะผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนในโรงเรียนจิตรลดา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนจิตรลดา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนจิตรลดา โดยจำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงานของครู

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนจิตรลดา จำนวน 150 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของ Cohen (2011, p.147) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 108 คน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรต้น ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนจิตรลดา จำแนกเป็น

- 2.2.1 ด้านความพอประมาณ
- 2.2.2 ด้านความมีเหตุผล
- 2.2.3 ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
- 2.2.4 ด้านเงื่อนไขความรู้
- 2.2.5 ด้านเงื่อนไขคุณธรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Congruence (IOC) และหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.977 โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ประสบการณ์การทำงาน คำถามเป็นลักษณะแบบให้เลือกตอบเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนจิตรลดา จำนวน 48 ข้อ ได้แก่ ด้านความพอประมาณ จำนวน 10 ข้อ ด้านความมีเหตุผล จำนวน 8 ข้อ ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี จำนวน 10 ข้อ เงื่อนไขความรู้ จำนวน 10 ข้อ เงื่อนไขคุณธรรม จำนวน 10 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating หน้า Scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ ดังนี้ 5, 4, 3, 2 และ 1 จำนวน 48 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนจิตรลดา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนจิตรลดา จำแนกตามเพศใช้การวิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test)

4.เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนจิตรลดา จำแนกตามประสบการณ์ใช้การวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) หากมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะนำค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ไปทำการทดสอบโดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's Post hoc Comparison)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1.ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนจิตรลดา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2.ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนจิตรลดา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.ครูที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนจิตรลดา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูโรงเรียนจิตรลดา พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1.ครูมีความคิดเห็น ต่อการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูโรงเรียน จิตรลดา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเพราะ โรงเรียนมีนโยบายในการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา น้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการสร้าง สุขภาวะทางการเงินโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการกำหนดนโยบาย และดำเนินการสร้างกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการเข้ากับการ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และการใช้ชีวิตประจำวัน ของนักเรียนซึ่งมีผลให้นักเรียนสามารถใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเป็นธรรมชาติ สอดคล้องกับดวงพร อุณจิตต์ (2557, หน้า196) กล่าวสรุปว่ากลยุทธ์ สนับสนุนการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดความพอเพียงเพื่อส่งเสริมความผาสุกด้านการเงินของนักเรียน

เป็นกลยุทธ์ที่ใช้แนวคิดด้านเศรษฐกิจ และการเงินบนพื้นฐานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งโรงเรียน
ในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ยึดหลักการดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายโรงเรียน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความพอประมาณ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก เพราะโรงเรียน
ได้น้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาขับเคลื่อนในสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูบุคลากรและนักเรียน
ได้รู้จักการประหยัดในการใช้สอยสิ่งต่างๆ รักษาและพัฒนาสาธารณสมบัติรู้จักการอดออมทั้งเงินทอง
และสิ่งของไว้ใช้ในยามจำเป็น มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมรู้จักการให้ทานเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทั้งในด้าน
สิ่งที่เป็นรูปธรรม คือสิ่งของต่าง ๆ และสิ่งที่เป็นนามธรรม คือ ความสุข ความรัก การให้อภัยแก่ผู้ที่ยากไร้
หรือเดือดร้อนใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ทาน ศีลภาวนาเพื่อชำระล้าง
จิตใจให้ละจากความโลภและกิเลสทั้งหลาย เพื่อให้เกิดความพอประมาณในการใช้ชีวิต สอดคล้องกับทศนีย
พรหม อุดมเวช (2550, หน้า 39-40) มีใจความโดยสรุปว่า ความพอดีพอประมาณ ถ้าสามารถทำให้เกิดขึ้น
ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ก็ทำให้ชีวิตมีคุณภาพมีความสุขความปลอดภัยมากขึ้น ซึ่งสามารถทำได้
โดยหลากหลาย เช่น รู้จักประมาณในการบริโภคปัจจัย 4 ด้วยความประหยัด อดออม หมั่นให้ทานหรือแบ่งปัน
สิ่งของ ความสุข ให้แก่ผู้ที่ยากจนกว่าหรือเดือดร้อน ให้อภัยทานหมั่นรักษาศีลปฏิบัติธรรมเพื่อชำระล้างจิตใจ
ให้ปล่อยวางจากความอยากที่เกินพอดีทั้งหลาย เป็นต้น

ด้านความมีเหตุผล มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก เพราะ โรงเรียนได้สนับสนุนให้ครู บุคลากร
และนักเรียนรู้จักการใช้เหตุผลในการตัดสินใจทั้งในการกระทำการพูด และการคิดโดยเน้นพัฒนาจากตนเอง
เป็นหลักเพราะหากสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างถูกต้องแล้ว ก็จะส่งผลให้สามารถคิด พูด และกระทำการต่าง ๆ
ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานได้สูงสุด มีความสุขในการทำงาน และการใช้
ชีวิต โดยไม่เบียดเบียนบุคคลหรือสังคมรอบข้าง สอดคล้องกับ พิพัฒน์ ยอดพฤติกกร (2550, หน้า 42) กล่าวว่า
ความสำคัญของความมีเหตุผล ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงย้ำอย่างชัดเจน
ว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจที่ใช้หลักเหตุผลเพื่อนำไปสู่การกระทำที่ดี จะเห็นว่าทรงเน้นที่การกระทำ
ของตนเองเป็นสำคัญ ซึ่งก็คือทำเหตุภายในให้ถูกต้องครบถ้วน ผลที่ออกมา就会有ประสิทธิภาพมีประโยชน์
และมีความสุขและความสุขซึ่งเป็นผลจากการกระทำนี้ ต้องไม่มาจากการเบียดเบียนผู้อื่นและส่วนรวม

ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เพราะ โรงเรียนได้มีนโยบายให้ครูบุคลากร
และนักเรียนได้เรียนรู้การวางแผนชีวิตของตนเองใช้หลักความพอเพียงในการดำรงชีวิตรู้จักประมาณในการใช้
จ่ายโดยไม่เกินกำลังของตนเอง มีความภูมิใจ มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี ไม่สร้างหนี้เพื่อนำมาใช้จ่ายอย่างสุรุ่ยสุร่าย
ฟุ่มเฟือยโดยไม่รู้จักประมาณกำลังของตนเองเพื่อให้นักเรียนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้อง

กับ พิพัฒน์ ยอดพฤติการ (2550, หน้า 52) กล่าวว่า ความสำคัญของการมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีมีหลักในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ให้มีเกียรติยืนด้วยตนเองใช้จ่ายภายในกำลังของตัวมีภูมิคุ้มกันด้วยการไม่สร้างหนี้หรือใช้จ่ายในสิ่งฟุ่มเฟือยโดยไม่ประมาณตน

ด้านเงื่อนไขความรู้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก เพราะ โรงเรียนได้ส่งเสริมให้ครู บุคลากร และนักเรียน มีความรอบรู้ ผ่านการประชุมประจำเดือน การอบรมเพื่อพัฒนาครูและบุคลากร การมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อสามารถพัฒนาครู บุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้อย่างทั่วถึง อีกทั้งยังส่งเสริมให้ใช้ธรรมะ ในการจัดการกับความรู้ อย่างรอบคอบ ระมัดระวัง จัดกิจกรรมการนั่งสมาธิ เพื่อพัฒนาสติ คือคือความระลึกได้ และสัมปชัญญะ คือ ความรู้ตัว ไม่เผลอตัว ส่งผลให้มีภูมิคุ้มกันในตัวเองที่แข็งแรง รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก สามารถจัดการความรู้ในทางโลกและทางธรรมเพื่อเป็นต้นทุนในการวางแผนการใช้ชีวิต สามารถแสวงหาทรัพย์สินมาใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ สิน พันธุ์พินิจ (2550 หน้า 19 - 20) กล่าวว่า ความรู้ ครอบคลุมถึงการรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวัง การสร้างฐานความรู้เพื่อให้คนมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและการใช้ ความรู้เป็นต้นทุนในการแสวงหาทรัพย์สินมาใช้ในการดำรงชีวิต จะต้องประกอบด้วย “ความรู้ทางธรรมและความรู้ทางโลก” ดังนั้นเราจึงต้องมีการจัดการความรู้ทั้ง 2 ประเภทนี้ อย่างเหมาะสม

ด้านเงื่อนไขคุณธรรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเพราะ โรงเรียนส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่สนับสนุนให้ ครู บุคลากร และนักเรียน ใช้ความรู้คู่คุณธรรม ในการดำเนินชีวิตให้มีความซื่อสัตย์สุจริตทั้งทางด้านจิตใจ และด้านการกระทำมีความตระหนักในการใช้คุณธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิตมีความอดทนมีความเพียรพยายามทำในสิ่งที่ตั้งใจไว้ให้สำเร็จ โดยอาศัยความรอบคอบ และความถูกต้อง ใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา ปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นสอดคล้องกับ ญัตติฯ ทอภกคิ (2551 หน้า 14) กล่าวว่าคุณธรรมเป็นความซื่อสัตย์สุจริตซึ่งครอบคลุมคนทั้งชาติ มีสองด้านคือ ด้านจิตใจ ปัญญา และด้านการกระทำ ในด้านแรกเป็นการเน้นความรู้คู่คุณธรรม ตระหนักในคุณธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรอบรู้ที่เหมาะสมด้านการกระทำหรือแนวทางดำเนินชีวิต เน้นความอดทน ความเพียรสติปัญญา และความรอบคอบ เงื่อนไขนี้จะทำให้การปฏิบัติตามเนื้อหาของความพอเพียงเป็นไปได้ ทำให้ตนเองไม่มีความโลภ ไม่เบียดเบียนผู้อื่นหรือสังคม

2. จากผลการเปรียบเทียบครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนจิตรลดาไม่แตกต่างกัน เพราะ โรงเรียนได้มีการบริหารจัดการให้ครูที่มีเพศต่างกันสามารถ

ปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบโดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วม มีสิทธิเท่าเทียมกัน การบริหารงานของโรงเรียนมีการนำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการกำหนดนโยบาย และการขับเคลื่อนของบุคลากร โรงเรียนมีการวางแผนจัดการศึกษาที่เน้น หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยอาศัยการร่วมมือ ร่วมใจให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ มีการประพฤติปฏิบัติตนที่ดีตามระเบียบวินัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ล้วนรัตน์ ชัยกิจธนาภรณ์ (2560 หน้า 12-13) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยนาท ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่บุคลากรทุกคนสามารถปฏิบัติได้และเกิดความพึงพอใจในการมีส่วนร่วม การปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญศรี แก้วใจดี (2552 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการเปรียบเทียบพบว่า เพศที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3.จากผลการเปรียบเทียบครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนจิตรลดาไม่แตกต่างกันเพราะโรงเรียนได้มีการฝึกสอนและสอนงานระหว่างครูด้วยกันจากรุ่นสู่รุ่น สร้างวัฒนธรรมที่ดีในองค์กร สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูที่มีประสบการณ์ทำงานมาก และครูที่เข้ามาทำงานใหม่ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำงานร่วมกันวางเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน วิพากษ์ และวิจารณ์การทำงานร่วมกันและกันร่วมกันตรวจสอบการทำงาน และแสดงความคิดเห็นถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาและแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมสนับสนุนการทำงานร่วมกันและกันร่วมมือร่วมใจกันเพื่อการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างรอบด้าน จึงเป็นเหตุผลให้ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ล้วนรัตน์ ชัยกิจธนาภรณ์ (2560 หน้า 12-14) ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีทัศนะเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยนาท ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการบริหารงาน หรือการดำเนินงานต่าง ๆ เป็นเรื่องที่ต้องทำการศึกษาเพิ่มเติมตามหลักทฤษฎีทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันมีทัศนะไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมดี สมพวงภักดี

(2550 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานีผลการเปรียบเทียบพบว่า ประสิทธิภาพในการทำงานที่แตกต่างกัน มีทักษะไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครู ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนจิตรลดา พบว่ามีข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ด้านความพอประมาณ ควรส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนปฏิบัติตนในทางสายกลาง คือ ทำตัวให้พอดีกับฐานะความเป็นอยู่ ด้วยการจัดการอบรมโดยใช้ธรรมะเรื่องมัชฌิมาปฏิปทา หรือ ทางสายกลาง ให้ครูและนักเรียนเข้าใจในเรื่องของความพอประมาณ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ฟุ้งเพื่อ ใช้ชีวิตด้วยความพอประมาณ เหมาะสมกับทรัพย์ที่หามาได้ เป็นต้น อีกทั้งควรส่งเสริมให้มีโครงการต่าง ๆ ที่ทำให้ครูและนักเรียน ได้รู้จักการออม การนำวัสดุเหลือใช้มาก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น โครงการธนาคารโรงเรียน โครงการธนาคารขยะ เป็นต้น

1.2 ด้านมีเหตุผล ควรส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียน รู้จักรับฟังการวิพากษ์วิจารณ์ และการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ผ่านทางกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยการเลือกตั้งหัวหน้าห้องและสภานักเรียน กิจกรรมการไต่สวน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการพูด และการฟังอย่างมีเหตุผล กิจกรรมคุยข่าวเช้านี้ เพื่อส่งเสริมให้ครูและนักเรียนรู้จักวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ จากข่าวสารประจำวันอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกคน ควรเปิดใจให้กว้าง และเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็นของทุกคนได้อย่างมีเหตุผล

1.3 ด้านมีภูมิคุ้มกัน ควรจัดการอบรมครู บุคลากร และนักเรียนในการสร้างภูมิคุ้มกันกับการดำเนินชีวิต ให้มากขึ้น เนื่องจาก ปัจจุบันทักษะชีวิต เป็นหนึ่งในสมรรถนะหลักที่ผู้เรียนทุกคนพึงมี ดังนั้น นอกจากการสอดแทรกในการจัดการเรียนรู้แล้ว ควรเชิญวิทยากรที่มีความรู้เฉพาะด้าน มาให้การอบรมทั้งภูมิคุ้มกัน ในด้านร่างกาย เช่น การมีร่างกายที่แข็งแรง การเอาตัวรอดจากเหตุร้ายต่าง ๆ การสามารถช่วยเหลือตนเอง เมื่อประสบสาธารณภัย เป็นต้น อีกทั้งภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจ เช่น การจัดการกับความเครียด การอยู่ร่วมกันในสังคม การทำงานเป็นกลุ่ม เป็นต้น ทักษะชีวิตเหล่านี้ จะทำให้ครู บุคลากร และนักเรียน สามารถใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นปกติสุข

1.4 ด้านความรู้ ควรนิเทศติดตามเพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิภาพ โดยจัดให้มีการนิเทศระบบการบริหารจัดการของโรงเรียนให้ครูได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค ในการบริหารจัดการ เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงระบบการบริหารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในด้านการจัดการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้ใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ Professional Learning Community (PLC) โดยการให้ครูจับกลุ่มกันเพื่อวิเคราะห์ผู้เรียน วิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้ วิจารณ์การจัดการเรียนรู้ และแนะนำวิธีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนโดยสอดคล้องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ด้านคุณธรรม ควรจัดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น โครงการบันทึกรายรับ - รายจ่าย เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการด้านการเงินและการใช้เหตุผลในการใช้จ่ายใช้สอยของครูและนักเรียน กิจกรรม “ใครพอเพียงยกมือขึ้น” โดยให้นักเรียนได้อสาในการบอกเล่าประสบการณ์ความพอเพียงของตนเอง ให้เพื่อนนักเรียนได้รับฟัง และสามารถนำไปเป็นแบบอย่างของตนเองได้ กิจกรรม “พันธุ์ข้าว !!! กล้าดี” โดยให้นักเรียนจับกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมจิตอาสาอันเป็นคุณธรรมพื้นฐานของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น หากครู บุคลากร และนักเรียนมีคุณธรรมอันดีงามในจิตใจ ก็จะส่งผลให้มีจริยธรรมอันงดงาม สามารถสร้างสังคมแห่งการแบ่งปันอย่างแท้จริง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สมดังพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ที่อยากให้คนไทย “พออยู่ พอกิน พอเพียง”

2. ข้อเสนอแนะสำหรับวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการประเมินผลหลักการบริหารงานในบางส่วนควรได้รับความคิดเห็นจากผู้เรียนด้วย เพื่อให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์ และสามารถนำผลไปปรับใช้ในการกำหนดทิศทางในการบริหารสถานศึกษาได้อีกด้วย

2.2 ควรเพิ่มการให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง แก่ผู้ปกครองเพื่อให้ผู้ปกครองสามารถใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข นักเรียนสามารถเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้จากครอบครัว ซึ่งถือว่าเป็นสถาบันทางสังคมที่เล็กที่สุด เมื่อครอบครัวสามารถใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการใช้ชีวิตได้เป็นอย่างดีแล้ว ย่อมส่งผลให้สังคมนั้นเป็นสังคมแห่งความพอเพียงตามมาด้วย ถือเป็นการพัฒนาประเทศไทยให้สามารถเติบโตในสังคมโลกได้อย่างมั่นคงสืบไป

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, สำนักงาน. (2559).

เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.

จันทร์ชี่ มาพุทธ (2559). การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครู. ชลบุรี : ชลบุรีการพิมพ์
ณัฐพงศ์ ทองภักดี.(2551). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : ความเป็นมาและความหมายในปรัชญา**

ของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ดวงพร อุ่นจิตต์. (2557). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความผาสุกของนักเรียนประถมศึกษา.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ทัศนีย์พรรณ อุดมเวช. (กรกฎาคม - ธันวาคม 2550). “ความพอประมาณ : การพัฒนาคุณภาพชีวิต
ตามแนวคุณธรรม”. วารสารวิชาการราชภัฏตะวันตก, 2(1) : 38 - 49.

พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. (2550). **เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงอะไร.** กรุงเทพมหานคร : สถาบันไทยพัฒน์.

เพ็ญศรี แก้วใจดี. (2552). การจัดการสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

มติชน. (30 เมษายน 2560). คลิปโปสเตอร์ “5 ปัญหาสังคมไทย” ที่ประชาชนอยากให้แก้ไขเร่งด่วน. มติชนออนไลน์.
สืบค้นเมื่อ 27 เมษายน 2561 จาก <https://www.matichon.co.th/news/545551>

ลวันรัตน์ ชัยกิจธนาภรณ์. (2560). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามทัศนะ
ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. MBU
Education Journal : Faculty of Education Mahamakut Buddhist University. Vol.5 No.1,
มกราคม-มิถุนายน 2560

สมดี สมพวงภักดี. (2550). สภาพการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามการรับรู้ของผู้บริหาร
และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

สิน พันธุ์พินิจ. (2550). แนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต. วารสารสำนักวิชาการมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช.
กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (พิมพ์เผยแพร่เนื่องในโอกาสครบรอบวันสถาปนา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ฉบับพิเศษ วันที่ 5 กันยายน พุทธศักราช 2550).